Vlaanderen
is materiaalbewust

Beleidsontwikkeling in de transitie naar een circulaire bouweconomie

Bart Bergen, AMB – team Bouw

SAMEN MAKEN WE MORGEN MOOIER

OVAM

Proeftuin en Beleidsprogramma

Input geven / wetenschappelijke onderbouwing

Aanbevelingen beleid en beheer

Circulair materialenbeheer – urban mining

Circulair ontwerpen en (ver)bouwen

Urban Mining van gebouwen

Het creëren van waarde via
het sluiten van materiaalstromen

Rapportage

Uitgewerkt in het kader van
de **Proeftuin Circulair Bouwen**

powered by:

VLAANDEREN CIRCULAIR

SAMEN MAKEN WE MORGEN MOOIER
OVAM

vlaanderen-circulair.be

Systeemknelpunten: Urban Mining

Vlaanderen
is materiaalbewust

SAMEN MAKEN WE MORGEN MOOIER
OVAM

Aanbevelingen voor urban mining

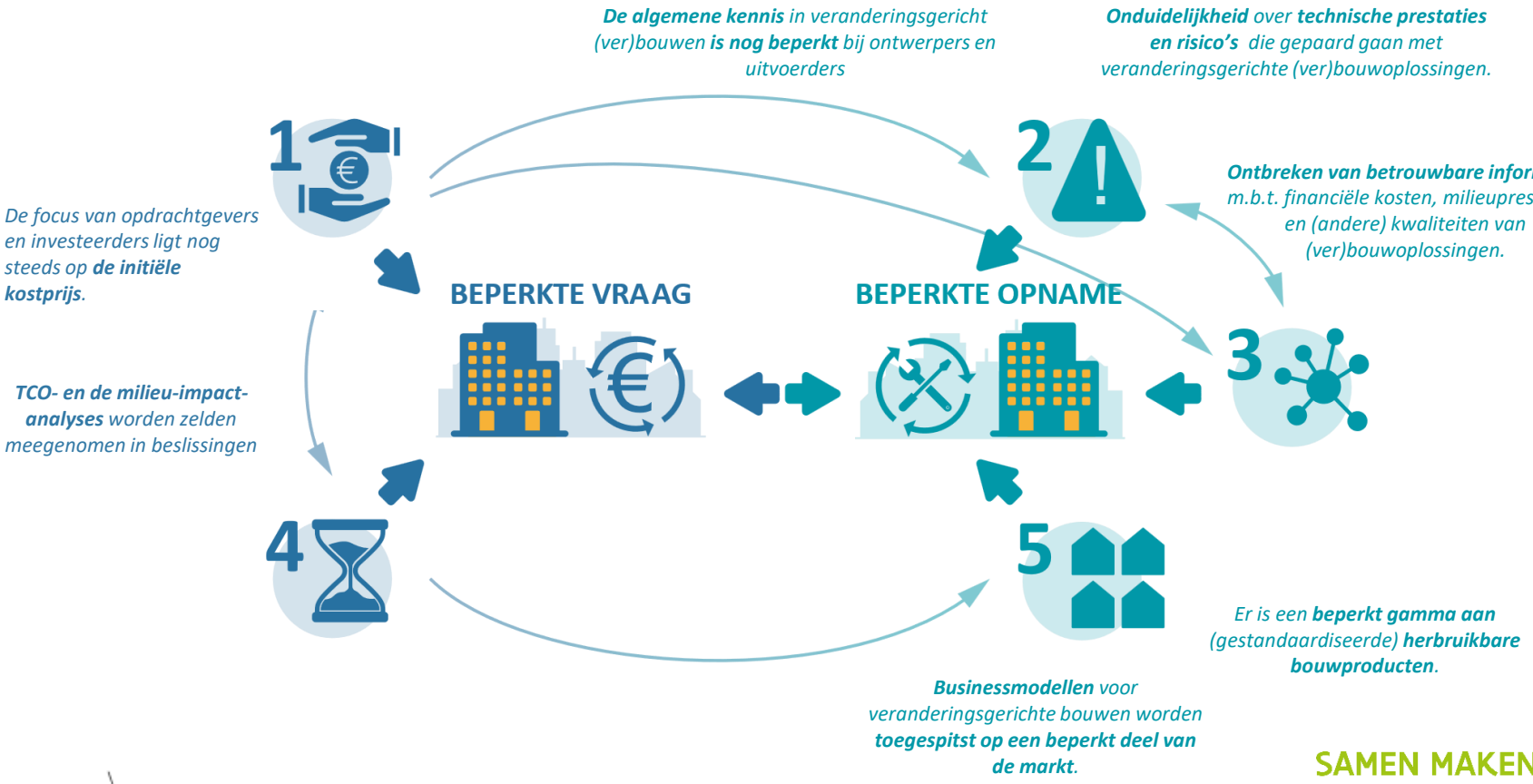
Veranderingsgericht (ver)bouwen

Eindrapportage DEELOPDRACHT II

in het kader van de **Proeftuin Circulair Bouwen**

Systeemknelpunten veranderingsgericht (ver)bouwen

Vlaanderen is materiaalbewust

SAMEN MAKEN WE MORGEN MOOIER

OVAM

Aanbevelingen voor veranderingsgericht bouwen

I. Geef nichepraktijken meer slagkracht

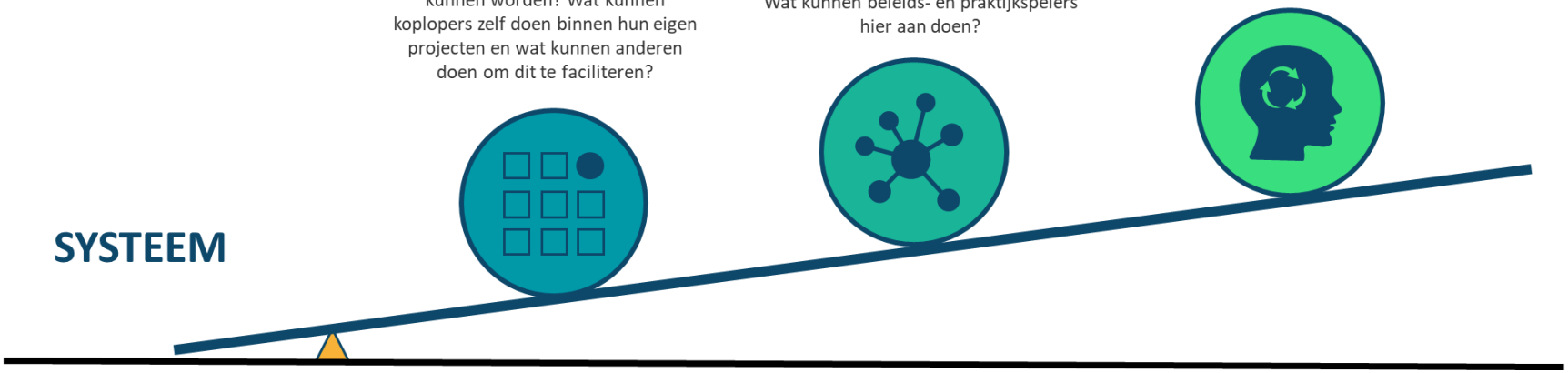
Hoe zorg je ervoor dat circulaire (koploper)praktijken gemakkelijk gerepliceerd, verbreed en opgeschaald kunnen worden? Wat kunnen koplopers zelf doen binnen hun eigen projecten en wat kunnen anderen doen om dit te faciliteren?

II. Verweef het waardenetwerk

Hoe zorg je ervoor dat er intensiever samengewerkt kan worden binnen de bouw- en sloopwereld? Dat er duurzame coalities op project- en ecosysteemniveau ontstaan? Dat het vertrouwen groeit om waardevolle informatie en data te delen? Wat kunnen beleids- en praktijkspelers hier aan doen?

III. Wijzig de algemene houding t.a.v. circulair bouwen

Wat moet er gebeuren opdat opdrachtgevers, bouwprofessionals, investeerders, maar ook 'burgers' op een efficiëntere en effectievere manier *willen* omgaan met 'resources'? Hoe krijg je 'circulariteit' (projectniveau) en circulaire economie (ecosysteemniveau) hoog op de agenda?

SAMEN MAKEN WE MORGEN MOOIER

OVAM

OP WEG NAAR CIRCULAIR BOUWEN

Beleidsprogramma 2022 - 2030

Beleidsstreven 2030 – Visie 2050

Circulair materialenbeheer

Circulair ontwerpen en (ver)bouwen

In 2050

willen we enkel nog bouwen met materialen met de kleinst mogelijke milieu-impact, en winnen we materialen maximaal terug uit het bestaande gebouwde patrimonium.

willen we dat nieuwe of gerenoveerde bouwwerken veranderingsgericht zijn in functie van de wijzigende behoeften en een minimale milieu-impact hebben. We beschikken over een volledig digitaal overzicht van de materiaalvoorraad in ons gebouwde patrimonium.

Daarom streven we ernaar om tegen 2030

95% van de steenachtige en 70 % van de niet-steenachtige materialen uit bouwwerken te hergebruiken of recycleren. Daarvan zetten we minstens de helft hoogwaardig terug in.

25% van de bouwwerken (nieuwbouw of renovatie) te ontwerpen en te (ver)bouwen volgens de principes van circulair bouwen.

Dit betekent dat we tegen 2030

- voor alle substantiële afbraak- en ontmantelwerken de materiaalkringlopen opvolgen van werf tot verwerking;
- met kwaliteitsborging alle gerecycleerde materialen veilig kunnen gebruiken in een tweede of derde leven;
- door ketensamenwerking minstens de helft van de materialen hergebruiken of inzetten als grondstof voor nieuwe bouwmaterialen of andere hoogwaardige toepassingen.

- bouwen en verbouwen volgens de principes van veranderingsgericht bouwen;
- ernaar streven bij de uitvoering van omgevingsvergunningsplichtige werken te beschikken over materiaaldata bij finale oplevering;
- ernaar streven voor elk bouwwerk onder een maximaal materialenpeil te scoren, bij voorkeur geïntegreerd in een globale milieu-impactscore (energie, materialen, water).

Van uitdagingen naar …(deel)werven

HEFBOOM DIGITALE INFORMATIE-UITWISSELING
MARKT-VERTROUWEN VERGROTEN
SAMENWERKING IN DE WAARDEKETEN
METEN EN INVENTARISEREN
SENSIBILISERING EN OPLEIDING
1 OORSPRONG EN BESTEMMING VAN MATERIALEN
1.1 Uitrol van sloopopvolging begeleiden
1.2 Gesorteerd bouw- en sloopmateriaal beheren
1.3 Bouwstoffen van buiten de keten opvolgen
1.4 Juiste toepassing van bouwstoffen waarborgen
2 KWALITEITS-GARANTIE VOOR HER-INZET MATERIAAL IN BOUWWERKEN
2.1 Ontwikkelen kader voor hergebruik
2.2 Verder ontwikkelen van een kader voor recyclage van steenachtige materiaalstromen
2.3 Versterken kader voor recyclage niet-steenachtige materiaalstromen
2.4 Versterken Aandacht voor circulaire bouweconomie binnen product-ontwikkeling
2.5 Bodemmaterialen beter inzetten als bouwmateriaal
3 EEN STIMULERENDE MARKT VOOR CIRCULAIR BOUWEN
3.1 Ontwikkelen van ruimte voor experimenten
3.2 Koppelen van vraag en aanbod bouwtoepassingen via platformen
3.3 Verhelderen concepten en opstellen leidraad voor een circulaire bouwmarkt
4 WAARDE-CREATIE EN KOSTEN-BATEN BIJ CIRCULAIR BOUWEN
4.1 Integreren sloop en ontmanteling als volwaardige stap in bouwproces
4.2 Onderzoeken financiële zakenmodellen voor de circulaire bouweconomie
4.3 Onderzoeken internaliseren van milieukosten
5 ROLLEN EN AANSPRAKELIJKHEID DOORHEEN DE CIRCULAIRE BOUWKETEN
5.1 Bouwteams bij circulair bouwen versterken
5.2 Afbakenen rollen en verant-woordelijkheid binnen uitgebreide keten-verantwoordelijkheid
5.3 Juridisch kader voor nieuwe werkvormen in de circulaire bouweconomie
5.4 Gelijk speelveld door gerichte ondersteuning en handhaving
6 MATERIAAL-POTENTIEEL VAN BOUWWERKEN IN KAART
6.1 Ontwikkelen en ontsluiten materiaaldata op bouwwerk niveau
6.2 Materiaalstromen van het gebouwde patrimonium in kaart brengen
7 CIRCULARITEIT VAN BOUWWERKEN METEN
7.1 Ontwikkelen waardeschaal voor multifunctionaliteit en aanpasbaarheid van bouwwerken
7.2 Ontwikkelen en invoeren M-peil voor gebouwen
8 DRAAGVLAK EN KENNIS OVER CIRCULAIR BOUWEN
8.1 Draagvlak versterken en agendasetting
8.2 Ontsluiten info op maat
8.3 Integreren circulair bouwen in bouwopleiding
9 DIGITALE INFORMATIE-UITWISSELING IN DE BOUW
9.1 Inzetten op kwaliteitsvolle digitale dataverzameling
9.2 Koppelen van dataplatformen en instrumenten
9.3 Uitwerken juridisch kader voor dataverzameling en -uitwisseling, eigendom en gebruik

WERF 2 Kwaliteitsgaranties voor het inzetten van hergebruikte en gerecycleerde materialen in bouwwerken

- kader voor hergebruik en recyclage
- opvolging van materialen
- gevaarlijke stoffen en stoorstoffen uit de keten
- hoogwaardige toepassingen
- waardebehoud maximaliseren.

Vlaanderen
is materiaalbewust

SAMEN MAKEN WE MORGEN MOOIER
OVAM

Op weg…

- **Aanpassingen regelgeving Vlarema 9: apart kader voor afval uit bouw- en sloopwerven.**
  - Recycleerbare materialen sorteren aan de bron, of samenvoegen onder voorwaarden.
- **Onderzoeksproject VISUM**
  - Karakterisering van recyclagetrajecten van niet-steenachtige materialen.
- **Onderzoek zorgwekkende en storende stoffen, en technieken voor reiniging**

WERF 3 Stimulerende markt voor circulair bouwen

- **ruimte om te experimenteren binnen een afgelijnd kader.**
- **circulaire vraag- en aanbodmarkt vinden elkaar.**
- **verhelderen en delen we concepten en procedures om de samenwerking te bevorderen en integreren we deze in projecten van de Vlaamse overheid.**

Vlaanderen
is materiaalbewust

SAMEN MAKEN WE MORGEN MOOIER
OVAM

Op weg…

- **Gids voor veranderingsgericht bouwen**

WERF 7 Circulariteit van bouwwerken meten

- milieu-impact bouwwerken minimaliseren , waarde van de materialen maximaliseren.
- **instrumenten** die de voetafdruk en het potentieel van materialen in kaart brengen. **(TOTEM)**
- Op basis van die materiaalimpact en van de mate waarin een bouwwerk **veranderingsgericht** is, beoordelen we het circulaire potentieel van een bouwwerk.

Vlaanderen
is materiaalbewust

SAMEN MAKEN WE MORGEN MOOIER
OVAM

Op weg…

- **Verder ontwikkelen van TOTEM**
  - Technische installaties beschikbaar in TOTEM
  - M-peil: Benchmark bibliotheek
  - Verder aligneren met herziening EPBD

Op weg…
… naar het beleidsprogramma

Vlaanderen
is materiaalbewust

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER
OVAM

Dank voor uw aandacht
Vragen?

Vlaamse Overheid

Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij

Stationsstraat 110 - 2800 Mechelen

T 015 284 284

www.ovam.be

info@ovam.be

Vlaanderen
is materiaalbewust

SAMEN MAKEN WE MORGEN MOOIER
OVAM

Klik hier om nog tekst in te voeren.